

LA INTERVENCIÓ ARXIVÍSTICA EN FOTOGRAFIA DE PREMSA

EL FONTS DEL DIARI DE GIRONA

Cristina Feixas Quintana

Centre de Recerca i Difusió de la Imatge

La metodologia de gestió per a fons fotogràfics compta actualment amb referents teòrics importants, tant a nivell nacional com internacional. Algunes publicacions aparegudes en els darrers anys i sobretot els nombrosos articles, constitueixen un corpus notable que hauria de dotar-nos del coneixement i el criteri adequats per atendre qualsevol aspecte de la gestió. No obstant, l'especificitat de determinats conjunts permet aportar alguna particularitat que considerem d'interès per a la comunitat professional. Considerem que és el cas del fons periodístic del Diari de Girona, un conjunt format per un volum important de fotografies sobre el qual calia atendre les seves necessitats més immediates per acomplir amb els compromisos que es deriven de la conservació i l'accés.

La història del diari es remunta al 1808 quan es publica el *Diario de Gerona de avisos i notícias*. No fou però fins el 1932 quan s'edità en català sota la capçalera *Diari de Girona*. Durant la guerra civil adoptà el nom de Pirineo i a partir de 1943 el diari s'editaria com Los Sitios, nom que durà fins el 1984 quan recuperà definitivament l'antiga capçalera de *Diari de Girona*. Malauradament i per diversos motius, el fons fotogràfic no reflecteix aquesta història secular i es limita a una època més recent.

De fet, la creació de l'arxiu del diari començà a principis dels anys 60, data en què el Diari de Girona disposava oficialment d'un fotògraf, Narcís Sans. Però en aquells anys totes les fotos que es publicaven es guardaven en el laboratori particular del fotògraf, fet que n'ha permès també la seva conservació. Però l'inici real del fons del diari cal situar-lo a partir de l'entrada del fotògraf Pablo García Cortés, Pablito, que treballà ja amb la idea de crear aquest arxiu.

No obstant, no es pot parlar d'un espai físic d'arxiu fins el 1984 quan el Diari es traslladà a unes noves instal·lacions on es destinà una dependència per a l'arxiu, per tal d'acollir les còpies dipositades pels seus fotògrafs d'acord amb les condicions

pactades als contractes signats. És a partir d'aquest any que es conserven les fotografies i ho fan de manera contínua fins al 2004, quan es passa a treballar amb tecnologia digital.

L'existència d'aquest arxiu de fotografia, poc organitzat i menys explotat, va propiciar que a l'any 2006 el Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI) de l'Ajuntament de Girona i el Diari de Girona signessin un conveni de donació i cessió dels drets d'explotació del fons fotogràfic del diari. La donació es va formalitzar amb la signatura del conveni el 13 de juny de 2006, aprovat per acord de la Comissió de Govern el 8 de juny de 2006. A partir d'aquest moment i per tal de garantir la conservació i l'accés públic del conjunt, es va planificar una intervenció en diferents fases.

La intervenció del fons començà a l'arxiu del Diari de Girona on es feu la valoració i la quantificació del conjunt de la documentació. En primer lloc es feu un mostreig per carpetes per tal d'examinar el tipus de documentació continguda i les condicions físiques de conservació. Les carpetes contenien fotografies en blanc i negre i color de diferents formats, predominant el format 13x18 per sobre dels formats 10x15 i 18x24. Algunes carpetes també incloïen altres tipus de documents com ara revistes, tríptics, fullets, etc, material que en algunes ocasions ha servit per documentar les imatges.

Un cop valorat i comptabilitzat el conjunt de la documentació s'inicià la transferència de la documentació d'un arxiu a l'altre mantenint la instal·lació original en carpetes i les categories assignades, en capsos degudament rotulades per tal de conèixer el seu contingut un cop al CRDI.

Abans d'iniciar la instal·lació de les fotografies calia plantejar l'avaluació i tria de la documentació. En aquesta fase es procedí a l'eliminació dels contenidors originals i de 50.000 fotografies que presentaven greus deterioraments químics, o bé que corresponien a imatges d'agència amb drets vigents. L'eliminació es va fer en dues fases, 17.000 fotografies el 2008 i 33.000 fotografies el 2009, i amb posterioritat a l'aprovació dictaminada per la Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental (CNAATD) feta d'acord amb l'Ordre de 15 d'octubre de 1992, per la qual s'aproven els criteris generals d'avaluació i tria de documentació.

La instal·lació de les fotografies es féu individualment i en materials normalitzats: fundes de polipropilè i capsas de cartró de ph neutre. A l'hora d'ubicar les fotografies en les unitats d'instal·lació respectives se seguí el criteri de separar els reportatges en formats (10x15, 13x18,18x24 i 135mm), en suports (paper, plàstic) i diferenciant el color del blanc i negre. Depenent del format de les imatges la capacitat de cada capsa seria diferent: 170 unitats per al format 18x24, 340 unitats pel format 13x18 i 680 unitats pel format 10x15.

Un aspecte important a tenir en compte per a la conservació de les fotografies són les condicions ambientals dels dipòsits. L'arxiu del CRDI compta amb quatre dipòsits, dos dels quals han estat utilitzats per als materials del Diari de Girona. Un d'ells es troba a una temperatura de 12 graus i una humitat entorn al 40 %. En aquest s'hi conserven les fotografies de plàstic (nitrats, acetats), els vidres i còpies de color. En l'altre dipòsit la temperatura és de 18 graus i la humitat entorn al 40% i s'hi guarden principalment les còpies b/n en suport paper.

Un cop fixats els criteris per a la instal·lació es podia iniciar la fase del tractament documental tenint en compte que ambdues fases es podien dur a terme simultàniament. Per conservar un cert ordre en el moment d'instal·lar les fotografies es van mantenir els blocs temàtics que tenien en origen. L'ordre que s'ha seguit ha estat el següent: Personatges, Girona, Catalunya , Espanya, Món, i Esports.

La instal·lació de les fotografies es féu en funció dels suports, els formats i el color. Al tractar-se de fotografies de premsa, la unitat del registre és sovint el reportatge. Per tal d'identificar-los s'assigna un número de registre per unitat documental. En el cas de les unitats documentals compostes s'assigna un únic registre i cada una de les fotografies que compona la unitat té aquell mateix registre amb una extensió numèrica successiva. (EX: DG8876.1, DG8876.2, etc). El prefix adjunt al número té la funció d'identificar el fons al qual pertany.

A l'hora d'identificar els reportatges es té en compte l'autor, el contingut (tema) i la data del contingut, informacions sobre el reportatge que haurien de ser coincidents. Cal separar les fotografies blanc i negre de les fotografies en color, encara que les dades

anteriors coincideixin, ja que no es contempla l'existència d'un reportatge mixt. No obstant, en el moment de la catalogació aquests reportatges seran vinculats.

Després de l'assignació del registre i, per tant, d'haver identificat els reportatges, s'inicia la fase de la catalogació. Al tractar-se d'un fons de gran volum, s'ha optat per una catalogació bàsica. A partir d'una base de dades s'omplen els camps que recullen la informació essencial que ens permeti fer determinades cerques a posteriori. A mesura que es cataloga s'assignen també les sèries documentals, respectant aquelles assignades d'origen pel diari, encara que amb alguna modificació per tal de ser adaptades al quadre de classificació corresponent.

Quant als treballs de digitalització, l'objectiu principal ha estat el d'obtenir un fitxer màster amb bona qualitat d'imatge. La digitalització ha anat a càrrec d'una empresa i les característiques de les imatges obtingudes són: TIFF_UNC, RGB, 24 bits, 3000 píxels per costat llarg i TIFF_UNC, escala de grisos, 16 bits, 3500 píxels pel costat llarg. Les imatges digitalitzades estan pendents d'edició. El conjunt es custodia al repositori de l'Ajuntament de Girona.

Com s'ha dit anteriorment totes les imatges tenen assignades un registre que les identifica unívocament. Aquest registre és el mateix que té assignat la imatge digital. Quant a l'organització d'aquestes imatges al repositori, s'estableix una correspondència entre la numeració de les carpetes digitals i la de la capsa corresponents, per tal de facilitar la localització del material no catalogat. Un cop s'hagi catalogat el material, no serà necessari mantenir aquesta organització dels fitxers en el repositori ja que seran fàcilment localitzables a partir del registre de la unitat documental.

La intervenció d'un fons culmina en la publicació al web que es durà a terme per etapes i a partir de les sèries documentals. En primer lloc s'ha optat per publicar la sèrie Personatges (retrats de personalitats) perquè va ser la primera sèrie que es va intervenir en les etapes d'instal·lació i catalogació i perquè presenta un interès destacat en el sí del conjunt. Abans de fer accessible aquest material ha estat necessari un important treball de revisió i normalització, seguint els criteris generals establerts pel CRDI. S'han identificat en la mesura possible els autors de les imatges

que no estan signades a partir de la data de publicació i en algunes ocasions a través de la informació que apareixia darrera les fotografies a partir d'una recerca a l'hemeroteca. També s'han datat totes les imatges. En cas de l'absència d'aquesta data s'ha recorregut a la comparació amb altres imatges i a la identificació de continguts que servissin d'orientació. La vinculació de les imatges al catàleg del web s'ha fet a partir del registre i tenint en compte que la imatge de referència és sempre imatge de 600 píxels per costat llarg i en format JPEG.

Com a reflexió final podríem dir que en la intervenció sobre un fons d'un volum tan important com és el del Diari de Girona, és bàsic comptar amb uns criteris principals que guïïn el global de la intervenció, és a dir, una metodologia pròpia de treball de la qual podríem destacar-ne els següents aspectes:

- Ser efectius en el procés d'avaluació i tria.
- Tenir molt clar com dur a terme el procés d'instal·lació.
- Mantenir uns mateixos indicadors (autor, data i contingut) per identificar els reportatges.
- Comptar amb un sistema per assignar els registres de forma controlada.
- Fixar adequadament els objectius que es volen assolir en la digitalització.
- Mantenir una organització en el repositori digital que permeti la localització dels materials encara que aquests no estiguin catalogats.

En un futur, es preveu una continuació en la intervenció sobre aquest fons que ha de passar per l'assoliment d'una catalogació arxivística normalitzada. Aquesta consistirà bàsicament en una detallada tasca de documentació de continguts, en la identificació i normalització dels autors, en la datació de reportatges i en un treball d'indexació amb l'objectiu de facilitar i millorar l'accés al fons.